

Knowledge grows

2020-05-25

Till
m.remissvar@regeringskansliet.se

kopia: annika.lofgren@regeringskansliet.se

Yara AB Sverige synpunkter på

Betänkandet Hållbar slamhantering (SOU 2020:3)

Diarienummer: M2020/00078/Ke

Sammanfattning

Yara AB Sverige anser att det är en viktig framtida fråga att växtnäringsflöden från jordbruket kan recirkuleras och nyttiggöras för ny produktion på åkermark. Detta både för långsiktig resurshushållning och eutrofieringsrisker med framförallt förluster av fosfor och kväve till omgivande miljö.

Återföringen av växtnäring från samhället bör dock ske i en form som garanterar livsmedelssäkerhet och åkermarkens långsiktiga hållbarhet för produktion av livsmedel. Därför ställs krav på växtnäringstillförsel i en form som gör det möjligt att garantera detta.

De frågetecken som finns angående organiska och oorganiska föroreningar i dagens slam gör det tveksamt att använda som växtnäringsalternativ.

Yara AB Sverige förespråkar därför utredningens alternativ 1 dvs ett förbud mot spridning av slam på åkermark men där fosfor utvinns och recirkuleras till jordbruket.

Utvecklade synpunkter

Utredningens direktiv att > 60% av fosfor i reningsverk med mer än 20 000 PE skall återvinnas motsvarar 2 700 ton P/år. Idag används drygt 30% av producerat slam på åkermark vilket motsvarar ca 1 800 ton P/år.

Nuvarande användning av mineralgödsel av fosfor är ca 12 500 - 14 000 ton/år. Enligt senaste SCB Kväve- och fosforbalanser för jordbruksmark, år 2016, (SCB rapport MI 40 SM 1801) balanserar idag tillförsel av fosfor med mineralgödsel, stallgödsel, slam mm bortförelsen av fosfor från jordbruket med skördeprodukter. Fosforbalansen i jordbruket

Yara AB

Box 4505
203 20 Malmö

Östra Varvsgatan 4,
211 75 Malmö

+46 10-139 60 00

på nationell nivå är därför 0 kg/ha.

Även om vi skulle nå 2700 ton P / år i recirkulation är det ingen avgörande del av svenskt jordbruks fosforförsörjning.

För att slam-fosfor skall kunna ersätta mineralgödsel-fosfor krävs också att växttillgängligheten i slammet är på motsvarande nivå vilket den inte är enligt jämförande studier (Fosforgödslingseffekt av olika restprodukter, Delin et al. SLU, 2014).

Tekniken för att tillföra slam är inte heller optimal ur tillgänglighetssynpunkt. Mineralgödsel kombisås idag till stor del till varje enskild gröda vilket placerar fosfor tillsammans med annan växtnäring lätt tillgängligt för rötterna. Slamspridning sker i stor utsträckning av praktiska skäl med 5års-giva dvs 110 kg P/ha, ca 13 ton slam/ha, högst vart 5:e år. Detta innebär lägre effektivitet.

I diskussionen kring slammets värde anføres också värdet av kväve, mikronäringsämnen och mullbildande organisk substans. I utredningen uppges värdet till 2600 kr/ha för en 5års-giva. För att nå detta värde måste man uppnå god kväveeffektivitet och räkna samma värde av fosfor i slam som i mineralgödsel vilket inte är relevant. I detta sammanhang bör beaktas att huvuddelen av kvävet i avlopp avgår i andra fraktioner och att det lilla mineralkväve som finns i slam (ex. 3,3 kg/ton) verkligen måste spridas till en gröda och vid en tidpunkt som möjliggör upptag i grödan. Detta inskränker spridningsmöjligheter avsevärt och omöjliggör ex. en spridning av 5års giva fosfor före sådd av höstsäd även om den idag är laglig att utföra.

Även om allt producerat rötslam idag skulle kunna användas på åkermark motsvarar det inte mer än ca 2000 ton mineralkväve per år. Detta skall jämföras med att det idag används ca 190 000 ton kväve i mineralgödsel / år. Mineralkväve i slam kan därför inte ens teoretiskt ersätta mer än ca 1% av idag använt mineralkväve.

Även mullbildande organisk substans ger ett i sammanhanget marginellt tillskott i jämförelse med betydelsen av andra åtgärder i lantbruket. Även om allt kol i slam producerat i Sverige överslagsmässigt beräknat till 200 000 ton ts och 60% organisk substans med 60% kolhalt skulle återföras innebär det endast 72 000 ton kol. Om det används på 1 000 000 ha öppen odling ger det bara marginella 72 kg /ha o år. Vid i genomsnitt 6,4% mull i svensk åkermark (Nationell jordartskartering, SJV 2015:19) och ca 60% kol i mull är det genomsnittliga kolinnehållet i ett ha åkermark ca 120 ton i matjorden. Detta belyses också i Slam och fosforkretslopp, KSLA Tidskrift nr 6, 2013.

Vi anser att betänkandets alternativ 2 riskerar att konservera dagens system och motverka teknikutveckling för effektiv, säker växtnäringscirkulation i samhället. Med alternativ 2 uppfattar vi att det finns en uppenbar risk att branschen räknar med att jordbruket skall ta hand om huvuddelen av slammet trots att det idag inte finns några av Naturvårdsverket uppdaterade föreskrifter ang. kvalitetskrav och analysförfarande. Nuvarande regelverk omfattar endast ett antal tungmetaller.

För Yara AB Sverige

Agronom
Ingemar Gruvaeus
ingemar.gruvaeus@yara.com